

Романко Ірина Григорівна,
Вищий державний навчальний
заклад України "Українська
медична стоматологічна академія,
старший викладач кафедри
іноземних мов, латинської мови та
медичної термінології; аспірантка
кафедри педагогіки Полтавського
державного педагогічного
університету ім. В. Г. Короленка.

**Педагогічні аспекти діалогу в контексті освіти у дослідженнях
педагогів загальноосвітніх навчальних закладів Великої Британії**

**Pedagogical aspects of dialogue in the frame of education in research
works of British teachers in general education schools of Great Britain**

Вивчення сучасних британських позицій теоретичних ідей та досвіду британських педагогів щодо характеру, змісту та форм педагогічного спілкування, шляхів досягнення та реалізації педагогічного діалогу на уроці та в позаурочній роботі може сприяти подоланню стереотипів, що тривалий час існують у вітчизняній педагогічній практиці й зумовлюють частіше недемократичний підхід до взаємодії, діяльності та спілкування учителя та учнів.

Studying of modern British attitudes of theoretical ideas and experiment of British teachers according to pattern, matter and forms of pedagogical communication, achievements ways of pedagogical dialogue during the educational and off- studying process can break the stereotypes which long time existed in native Pedagogical practice and determined a non-democratic way of interaction between teacher and pupils.

У Великій Британії у наш час в умовах гуманізації та індивідуалізації навчання особливе значення має ідея діалогу, яка може „заразити” та спонукати багатьох до пошуку шляхів її реалізації.

Виховний сенс спілкування вчителя з учнями підтверджено наукою та практикою ще з давніх часів. Необхідність формування педагогічного процесу на гуманних основах доводиться багатьма педагогами Великобританії. Між цим, зацікавленість до проблем спілкування, що посилились за останні десятиріччя, показала, що роль взаєморозуміння, встановлення взаємовідносин довіри хоч і мають велике значення, але представлені в науці недостатньо і вимагають спеціального дослідження та вивчення досвіду зарубіжних фахівців.

Визначальною рисою діалогічної взаємодії є гуманістична позиція вчителя щодо учня. В процесі навчального спілкування на основі

педагогічної взаємодії школярі мають можливість здобувати знання за потребами та інтересами.

Британські джерела свідчать, що педагогічна взаємодія учителя і учнів на уроці та в позаурочний час значно відрізняється від вітчизняної.

У проведеному вивченні психологічного представлення діалогу британським вченим М.Снайдером, увага була приділена теоретичним запитанням, які дозволяють розглядати деякі форми спілкування людини з іншою людиною, із самим собою, із текстом і т.д. як оригінальні діалоги й визначати їх відмінності від інших форм спілкування; ця змістовна інтерпретація понять – „зовнішній діалог”, „зовнішній монолог”, „явний внутрішній діалог”, „прихований внутрішній діалог”, „внутрішній монолог”, „внутрішня мова” та ін.

Британські дослідження в різних галузях сучасного знання (педагогіці, психології, культурології та ін.) демонструють надзвичайну плідотворність ідей діалогу, різноманітність її методології. Порозуміння принципової неоднозначності діалогу суттєво підсилює цей методологічний потенціал, розширює та поглиблює сферу його використання, відкриває нові перспективи та можливості для прочитання цілого ряду традиційних проблем, у тому числі яких і є проблема людини.

Для нас діалог виступає в поєднанні зовнішнього та внутрішнього (В.Лауден, С.Руст), тобто інтерсуб'єктної та інтрасуб'єктної взаємодії. Говорячи про діалог, будемо його розглядати і як діалог-процес (внутрішній у розумінні М. М. Бахтина), так як для нас суттєво, щоб:

- акценти діалогу не були зміщені в один із боків взаємодії, такий „діалог на рівних” не можливий без паралельного розгортання внутрішніх діалогів кожним суб'єктом, тому в нашому розумінні діалог набуває характеристики внутрішнього (діалогу-процесу) й будується за рахунок спів-порівняння;
- взаємодія зачіпала глибинні, істотні, сенсові пласти;
- діалог був не тільки засобом передачі сенсу, засобом їх об'єктивації, але й став засобом сенсоутворення, творчого спів-порівняння, співтворчості, співзнання, співіснування, співпраця, погодження, співвідносини, співчуття, співстраждання, співпереживати та ін. перетворюючи його в умови, засіб та результат розвитку суб'єктів та їх взаємодії.

Ми розглядаємо освіту Великої Британії як процес цілеспрямованого, педагогічно організованого духовного, інтелектуального та фізичного розвитку людини, домінанта в якій – становлення особистості. Три нероздільні грані (якості) єдиного британського освітнього процесу виступають основними складовими елементами освіти (розвитку) особистості; виховання як процес соціалізації особистості; освіта як процес широкого залучення до культури. Підкреслимо ще раз, що головне – це єдність,

нерозривність перерахованих процесів, кожен з яких виконує одночасно багато функцій двох інших.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bakhtin M. M. The dialogical imagination. Oxford University Press, 1981. – 217 p.
2. Louden W. Understanding Teaching. Continuity and change in teacher's' knowledge, London: Cassell, 1991. – 345 p.
3. Rust C. (Ed) Improving student learning. Improving student learning outcomes. Oxford: The Oxford Center for Staff and Learning Development, 1998. – 88 p.
4. Snyder M. Uranowitz S.W. Reconstructing the past: Some cognitive consequences of person perception. Journal of Personality and Social Psychology, 36,1978. — P.941-950.